

ЦАР ТАХАЛЫН ҮЕД ХОРИХ БАЙГУУЛЛАГААС АВСАН ХАРИУ АРГА ХЭМЖЭЭ

PRISON RESPONSE TO THE PANDEMIC

Г.Түвшинтөр

*Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх газрын харьяа
423 дугаар нээлттэй, хаалттай хорих ангийн
ахлах төлөөлөгч, ахмад*

Товч утга: Цар тахалын үед хорих байгууллага ямар хариу арга хэмжээ авах нь зүйтэй талаар судлах, өдөр тутмын үйл ажиллагаандаа баримтлах. Цаашид энэ төрлийн вирус дэлхий нийтэд тархсан тохиолдолд хорих анги, цагдан хорих байрууд үйл ажиллагаандаа ямар үйл ажиллагаа баримтлах талаар судлах, анхааруулах, хэрхэн шийдвэрлэх, хор уршиг багатай даван туулахад энэхүү судалгааны ажлын зорилго оршино.

Түлхүүр үгс: Харилцааны ур чадвар, хоригдол болон алба хаагчийн хоорондын харилцаа, харилцах мэдрэмж, хоригдлын харьцаа, алба хаагчийн харьцаа

Abstract: Professional skills and communication skills of the officers, which are the main strength of the prison organization, are the main criteria for the personnel of our organization. Therefore, being skilled, cultured, and refined in social relations, not only with prisoners, but also with ordinary citizens, is related to the reputation of the institution. In this report, the way to solve the conflict between the officer and the prisoner is expressed.

Keywords: Communication skills, prisoner-officer relationship, empathy, prisoner relationship, officer relationship

Тахал гэдэг нь ямар нэгэн өргөн түгэх халдварт өвчин, өвчин тахал гэж монгол хэл бичигт тайлбарласан байна.

Цар гэдэг нь овор хэмжээ, цараа ч гэдэг.

Манай эриний өмнөх 412 оны үед эртний Грекийн суут сэтгэгч, эмч Гипократ хүн амын дунд маш хурдан тархацтай, онц аюултай амьсгалын замын халдварт өвчин үе үе тархдаг болохыг тэмдэглэн үлдээсэн байдаг нь уг өвчин маш эртнээс улбаатай болохыг гэрчилдэг.

Эрс тэс уур амьсгалтай Монгол орон эрсдэл ихтэй, эмзэг бүс нутагт оршдог. Түүхэн баримтаас үзэхэд манай улсын нутаг дэвсгэрийг бүхэлд нь хамарсан болон хэсэгчилсэн гамшиг эртнээс нааш аливаа хэлбэрээр нүүрлэсээр ирсэн төдийгүй, сүүлийн жилүүдэд дэлхий нийтийн анхаарлыг татсан тахал нэг бус удаа тохиолдож байна.

Энэ өвчин 1580 онд албан ёсоор бүртгэгдсэнээс хойш хүн төрөлхтний түүхэнд 31 удаагийн цар тахал тохиолдсон боловч 1933 оныг хүртэл түүний шалтгааныг тогтоож, бүрэн оношилж чадаагүй байна.

Дээрх цар тахлаас сүүлийн 100 жилд буюу 20 дугаар зуунд дэлхий дахиныг хамарсан 3 удаагийн цар тахал 1918 /H1/, 1957/H2/, 1968/H3/ гарсан байна. 1918 оны цар тахал A/H1N1/ вирусээр сэдээгдэж 50-100 сая хүн, 1957 оны цар тахал A/H2N2/ вирусээр сэдээгдэж 1 сая хүн, 1968 оны цар тахал A/H3N2/ вирусээр сэдээгдэж 1 сая хүн тус тус нас барсан байна. Жил бүр томуугийн тахал тархалт /эпидеми/-ын үед халдварын 3-5 сая тохиолдол бүртгэгдэж, үүнээс 300.000-500.000 нь нас бардаг.

Коронавирус нь Corongviridae овгийн Бета-Коронавирусийн бүлгийн дан утаслаг PHX агуулсан Sars-Cov-2 вирус юм. Шинэ төрлийн Коронавирус нь урьд өмнө нь хүнээс илэрч байгаагүй (Эрүүл мэндийн яам, USIAD, World Health Organization, 2020) Коронавирус гэдэг нэр нь латин хэлний Corona буюу титэм, цагираг гэсэн утгатай үгнээс үүссэн.

Электрон микроскопоор харахад вирусийн халдвар нь цагираг, титэм хэлбэртэй харагддаг. Уг вирус нь 1960 онд анх энгийн ханиадтай хүний хамрын самсаанаас олдож байжээ. Ихэнхдээ ханиад томуу, хэлбэрээр эхэлж уушгины хатгалгаа болж хүндэрдэг байна.

2003 онд Хятадаас гаралтай, үхлийн аюултай, шинэ төрлийн титэм вирус дэлхий даяар тархаж 8000 гаруй хүнийг Амьсгалын цочмог хам шинж (Severe Acute кRespiratory Syndrome)-ээр өвчлүүлж, 774 хүний амь насыг хохироосон. Амьсгалын цочмог хам шинж (SARS)-ийн титэм вирус дэлхийн өнцөг булан бүр дэх судлаачдын анхааралд өртсөн боловч халдвар тун удалгүй 2004 оноос хойш дахин бүртгэгдээгүй байна. 2012 онд төстэй халдвар дахин бүртгэгдсэн. 2015 онд тэмээний ханиад гэгддэг Ойрх Дорнодын амьсгалын цочмог хам шинж (MERS) 1000 гаруй хүнийг өвчлүүлж, өвчлөгсдийн 40 орчим хувийн амь насыг хохироосон.

Уг өвчнөөр эрсдэлт бүлэг болох өндөр настай архаг суурь өвчтэй хүмүүс илүү хүндээр өвдсөн, нас барсан. Судлаачдын олж тогтоосноор шинэ төрлийн коронавирус нь нэг өвчтөн дунджаар 3-4 хүнд халдварлуулж байсан учир хөдөлгөөн хязгаарлах, хөл хорио тогтоох, амны хаалт зүүх, зай барих зэрэг нь халдварт өртөлтийг хоёр дахин бууруулах арна хэмжээг авч байсан.

Коронавирус /Covid-19/ 2019 онд эхэлж уг өвчнөөр өнөөдрийн байдлаар манай улсад 2.100 орчим иргэн нас бараад байна. Дэлхий нийтийг хамарсан цар тахал Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллага мөн адил тэмцэж байна.

Цар тахалтай тэмцэх хариу арга хэмжээ авах талаар өнөөдрийн байдлаар батлагдсан дүрэм, журам мөн хийж хэрэгжүүлж байгаа ажил нь зөв, буруу эсэх талаар ямар нэгэн ойлголтгүй байна.

Цаашид вирусийн гаралтай цар тахал дэлхий нийтэд олон тохиох учир энэ талаар зайлшгүй судлах шаардлагатай.

Хорих анги, цагдан хорих байрууд цар тахлын үед хэрхэн ажиллах талаар судлах нь энэ цаг үеийн тулгамдсан асуудал болж байна. Хорих анги, цагдан хорих байр нь улсын онцгой объект болохын хувьд цар тахалтай тэмцэх зайлшгүй шаардлагатай.

Хоригдол, хоригдогч нарын дунд цар тахлын халдвар авах өндөр эрсдэлтэй, хүнд өвчтэй, биеийн байдал муу, өндөр настай эрсдэлт олон хоригдол, хоригдогч байна.

Өнөөг хүртэлх түүхэнд томоохон цар тахлууд ойролцоогоор 30 жилийн зайтай гарч байсан бөгөөд одоо ээлжит цар тахал гарах цаг нь болсон гэж дэлхийн судлаачид үзэж байсан талаар Монгол улсын Төрийн соёрхолт доктор, профессор Э.Бэх-Очир, тэргүүлэх зэргийн тархвар судлаач клиникийн профессор Л.Дашцэрэн, “Шувууны томуу, хүний томуугийн царталтай тэмцэх чадавхыг сайжруулах” төслийг зохицуулагч Т.Бадрах нар “Шувууны томуу, Хүний томуугийн цар тахалтай тэмцэх гарын авлага” номонд 2009 онд дурдаж байсан нь нотлогдож байна.

“Испанийн томуу” нэртэй шувуунаас гаралтай A/H1N1/ 1918-1919 онд дэд хэв шинжийн вирусээр үүсгэгдсэн цар тахал гарч наад зах нь 50 сая хүн нас барсан. Энэ үүсгэгч цар тахал нь 20 дугаар зууны хамгийн анхны томуугийн цар тахал юм. Вирус нь шувуунаас гаралтай A/H1N1/ вирусээр сэдээгдсэн нэн өндөр хоруу чанартай байснаар дэлхийн 1 дүгээр дайнд амь үрэгдэгсдээс ч олон хүн амь насаа алдсан тул түүхэнд хамгийн хор хөнөөл учруулсан цар тахал гэж үздэг байна.

Цар тахлын үед нас баралтын голлох шалтгаан нь бактерийн гаралтай уушгины хоёрдогч үрэвсэл байсны зэрэгцээ вирусийн гаралтай уушгины анхдагч үрэвслээр нас барагсдын дийлэнх нь 13-35 насны эрүүл залуу хүнийг 2 өдрийн дотор үхэлд хүргэж байсан байна.

Азийн томуу нэртэй A/H2N2/ 1957-1958 онд дэд хэв шинжийн шувууны томуугийн ген агуулсан ре-ассортант вирусээр үүсгэгдсэн цар тахал гарч 1 сая хүн нас барсан. Нас баралтын онцлог нь жил бүрийн томуугийн тахалт тархалтай төстэй буюу бага насны хүүхэд болон ахимаг насныхныг илүүтэй нэрвэжээ. Архаг өвчтэй хүмүүс болон жирэмсэн эмэгтэйчүүдийг уушигны үрэвслийн хүндрэлд илүүтэй хүргэж байсан. 1957 онд Азиас гаралтай H2N2 вирусээр үүсгэгдсэн цар тахал нь 6 сарын дотор дэлхийг хурдан бүрхжээ.

“Гонконгийн томуу” нэртэй A/H3N2/ 1968-1969 онд дэд хэв шинжийн шувууны томуугийн ген агуулсан ре-ассортант вирусээр үүсгэгдсэн цар тахал гарч 1 сая хүн нас баржээ.

Коронавирус нь Coronaviridae овгийн Бета-Коронавирусийн бүлгийн дан утаслаг PHX агуулсан SaRS-Cov-2 вирус юм. Шинэ төрлийн Коронавирус нь урьд өмнө нь хүнээс илэрч байгаагүй /Эрүүл мэндийн яам, USIAD, WORLD Health Organization 2020/.

Коронавиурс гэдэг нь латин хэлний Corona буюу титэм, цагираг гэсэн утгатай үгнээс үүссэн. Электрон микроскопоор харахад вирусийн халдвар нь цагираг, титэм хэлбэртэй харагдаж аж. Уг вирус нь 1960 онд анх энгийн ханиадтай хүний хамрын самсаанаас олдож байжээ. Ихэнхдээ ханиад, томуу хэлбэрээр эхэлж уушгины хатгалгаа болж хүндэрсэн байна. 2003 онд Хятадаас гаралтай, үхлийн аюултай, шинэ төрлийн титэм вирус дэлхий даяар тархаж 8000 гаруй хүний Амьсгалын цочмог хам шинж /Severe Acute Respiratory Syndrome/-ээр өвчлүүлж, 774 хүний амь насыг авчээ.

Амьсгалын цочмог хам шинж /Sars/-ийн титэм вирус дэлхийн өнцөг булан бүр дэх судлаачдын анхааралд өртсөн боловч халдвар тун удалгүй намжиж 2004 оноос хойш дахин бүртгэгдээгүй байна. 2012 онд Дорнодын амьсгалын цочмог хам шинж /MERS/ 1000 гаруй хүнийг өвчлүүлж, өвчлөгсдийн 40 орчим хувийн амь насыг авчээ.

Мал, амьтны гаралтай тухайн вирус элбэг байдаг бөгөөд саяхныг хүртэл зөвхөн мал амьтнаас хүнд халдварладаг гэж үзэж байж. Харин одоо хүнээс хүнд амьсгалын зам, ахуйн замаар халддаг болох нь тогтоогдоод байна. Коронавирус нь хэд хэдэн төрөл зүйлтэй. Хөнгөнөөс маш хүнд хүртэл хэлбэрүүд байдаг бөгөөд сүүлийн 20 жилийн хугацаанд 3 удаа бүртгэгдсэн тохиолдлууд нь хүнд хэлбэрт хүрч хүний амь насыг авсан удаатай. 2019 онд БНХАУ-аас гаралтай дэгдээд байгаа Коронавирус нь шинэ төрөл бөгөөд илүү хүнд хэлбэрийнх гэдэг нь тогтоогдсон.

Уг өвчнөөр эрсдэлт бүлэг болох өндөр настай, архаг суурь өвчтэй архаг суурь өвчтэй хүмүүс илүү хүндээр өвдсөн, нас барсан мэдээлэл илүүтэй байна. Халдвартай нэг өвчтөн дунджаар 3-4 хүнд халдвар тарааж байгаа бөгөөд хөдөлгөөн хязгаарлах, хөл хорио тогтоох, амны хаалт зүүх, зай барих зэрэг нь халдварт өртөлтийг хоёр дахин бууруулах боломжтой.

Нууц үеийг ДЭМБ-аас 7-14 хоног гэж үзсэн. Эхний шинж тэмдэг 39-өөс дээш ойрхон болон олон хоног халуурах, толгой өвдөх, ханиалгах зэргээр илэрнэ. Тухайн хүний дархлаанаас шалтгаалан өвчний илрэх шинж өөр өөр байдаг.

Гол шинэ тэмдэг нь:

- ✓ Халуурах
- ✓ Амьсгал давчдах
- ✓ Ханиалгах
- ✓ Толгой өвдөх
- ✓ Хоолой хөндүүрлэх
- ✓ Нус гоожих, хамар битүүрэх
- ✓ Бие хөндүүрлэх
- ✓ Цээжээр хөндүүрлэх эсвэл дарагсан мэт мэдрэгдэх

- ✓ Байнгын ядрах
- ✓ Уруул, нүүр хөхрөх
- ✓ Амт, үнэр алдах

Вирус нь уушгины хатгалгаа, амьсгал давчдах, элэг, септик цочрол, зүрх судасны эмгэг зэрэг нь үхэлд хүртэл хүргэж болзошгүй.

Дэлхий эрүүл мэндийн байгууллагын холбогдох шийдвэрүүд:

- 2019 оны 12 дугаар сарын сүүлчээс БНХАУ-ын Хубей мужийн Ухань хотод шалтгаан тодорхойгүй уушгины хатгалгаа өвчний дэгдэлт бүртгэгдэж эхэлсэн.

- 2020 оны 01 дүгээр сарын 7-нд шинэ төрлийн Коронавирусээр үүсгэгдсэн болохыг тогтоосон.

- 2020 оны 01 дүгээр сарын 31-ний байдлаар уг халдвар нь дэлхийн 20 улсыг хамарч эрчимтэй тархсан тул ДЭМБ-аас “Олон улсын шинэ чанартай нийгмийн эрүүл мэндийн онц байдал” гэж зарласан.

- Дэлхийн эрүүл мэндийн мэргэжлийн зөвлөх багийн 2020 оны 02 дугаар сарын 11-ний өдрийн хуралдаанаар уг халдварыг “Covid-19” гэж нэрлэсэн.

- Олон улсын өвчний 10 дугаар сарын ангиллаар U07.1 кодоор бүртгэсэн.

- 2020 оны 03 дугаар сарын 11-ний өдөр Коронавируст халдварыг “Цар тахал” гэж зарласан.

МУ-ын УИХ-аас 2020 оны 04 дүгээр сарын 29-ний өдөр “Коронавируст халдварын цар тахлаас урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх, нийгэм, эдийн засагт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах тухай” хуулийн төслийг баталсан.

Уг хуулийн зорилт нь коронавируст халдвараас урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх, нийгмийн эрүүл мэндийг хамгаалах, хүний эрхэд тодорхой хязгаарлалт хийх, холбогдох шийдвэрийг шуурхай гаргах, нийгэм, эдийн засагт үзүүлэх сөрөг сөлөөллийг бууруулах, зохион байгуулалтын асуудлыг Засгийн газар онцгой журмаар шийдвэрлэхтэй холбогдсон харилцааг зохицуулахад оршино.

Цар тахлын үед баримтлах зарчмыг хуульчлав. Тухайлбал, хүний амь нас, эрүүл мэнд, аюулгүй байдлыг хамгаалах, бүх нийтийн эрүүл мэндийг хамгаалах зорилгоор бусад хуульд зааснаас өөр журам тогтоох, хүний эрх, эрх чөлөөг хязгаарлах, байгууллага хоорондын хамтын ажиллагааг хангах, харилцан мэдээлэл солилцох, иргэд, олон нийтийн оролцоо, дэмжлэгийг авч ажиллах талаар; Үүнд:

Эрүүгийн хууль: Бусдын амь нас, эрүүл мэндэд аюул учруулж болзошгүй халдварт өвчний үед эрх бүхий байгууллага, албан тушаалтнаас тогтоосон хорио цээр, хязгаарлалтын дэглэм, холбогдох бусад журам, заавар, шаардлагыг зориуд санаатайгаар зөрчиж халдварт өвчин тархах нөхцөл бүрдүүлсэн, эсхүл бусад халдаасан бол /Энэ хэсгийг 2020 оны 04 дүгээр сарын 29-ний өдрийн хуулиар нэмсэн./ Хоёр мянга долоон зуун нэгжээс арван дөрвөн мянган нэгжтэй тэнцэх

хэмжээний төгрөгөөр торгох, -эсхүл зургаан сараас гурван жил хүртэл хугацаагаар зорчих эрхийг хязгаарлах, -эсхүл зургаан сараас гурван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.

Зөрчлийн тухай: Гамшиг, аюулт үзэгдэл, халдварт өвчин, осол, аюулын үед энэ талаар олон нийтийг төөрөгдүүлэх, худал мэдээ, мэдээлэл түгээсэн нь эрүүгийн хариуцлага хүлээлгэхээргүй бол /Энэ хэсгийг 2020 оны 04 дүгээр сарын 29-ний өдрийн хуулиар өөрчлөн найруулсан./

-хүнийг таван зуун нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр,

-хуулийн этгээдийг таван мянган нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгоно.

Гамшиг, аюулт үзэгдэл, халдварт өвчин, осол, аюулын үед эрх бүхий байгууллагаас тогтоосон хорио цээр, хөдөлгөөний хязгаарлалт, тэдгээрийн дэглэм зөрчсөн, эсхүл саад учруулсан нь эрүүгийн хариуцлага хүлээлгэхээргүй бол /Энэ хэсгийг 2020 оны 04 дүгээр сарын 29-ний өдрийн хуулиар өөрчлөн найруулсан./

-хүнийг таван зуун нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, долоогоос гуч хүртэл хоногийн хугацаагаар баривчлах шийтгэл оногдуулах,

-хуулийн этгээдийг таван мянган нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгоно.

Гамшиг, аюулт үзэгдэл, халдварт өвчин, осол, аюулын үед эрх бүхий байгууллагаас өгсөн мэдээ, мэдээллийг үнэ төлбөргүйгээр, саадгүйгээр мэдээлэх үүргээ хуулийн этгээдийг таван мянган нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгоно. 19 биелүүлээгүй бол /Энэ хэсгийг 2020 оны 04 дүгээр сарын 29-ний өдрийн хуулиар өөрчлөн найруулсан./

Гамшгаас хамгаалах талаар хуулиар хүлээсэн үүргээ биелүүлээгүй бол /Энэ хэсгийг 2020 оны 04 дүгээр сарын 29-ний өдрийн хуулиар өөрчлөн найруулсан./ -хүнийг нэг зуун нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр, -хуулийн этгээдийг нэг мянган нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгоно.

Гамшиг, аюулт үзэгдэл, осол, аюул, гамшгийн эрсдэлээс хамгаалах зорилгоор байгуулсан барилга байгууламжийг эвдэж гэмтээсэн, эсхүл зориулалтыг дур мэдэн өөрчилсөн нь эрүүгийн хариуцлага хүлээлгэхээргүй бол /Энэ хэсгийг 2020 оны 04 дүгээр сарын 29-ний өдрийн хуулиар өөрчлөн найруулсан./

-учруулсан хохирол, нөхөн төлбөрийг гаргуулж,

-хүнийг таван зуун нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр,

-хуулийн этгээдийг таван мянган нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгоно.

Тусламж үзүүлэгч хуулиар хориглосон үйл ажиллагаа явуулсан бол /Энэ хэсгийг 2020 оны 04 дүгээр сарын 29-ний өдрийн хуулиар өөрчлөн найруулсан./

-хүнийг нэг зуун нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр,

-хуулийн этгээдийг нэг мянган нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгоно

Эрүүл мэндийн тухай хууль 1/хүн амын эрүүл мэндтэй холбогдсон асуудлыг мэргэжлийн дээд шатны байгууллага буюу нутгийн өөрөө удирдах болон нутгийн захиргааны байгууллагад тавьж шийдвэрлүүлэх; 2/аж ахуйн нэгж, байгууллага, гэр бүл, хувь хүнд мэргэжлийн зөвлөгөө, зааварчилга өгөх; 3/мэргэжлийн онцлог асуудлаар төрийн болон төрийн бус байгууллага, иргэнд шаардлага тавих; 4/байгууллагын зорилго, эрх, үүрэгт харш үйлдэл хийлгэхээр шаардсан тохиолдолд тухайн тусламж, үйлчилгээг үзүүлэхээс татгалзах; 5/иргэн болон байгууллагын буруутай үйлдлээс болсон осол гэмтэл, хордлого зэргээс үүдэн эрүүл мэндийн байгууллагаас гарсан гэнэтийн зардлыг Иргэний хуульд нийцүүлэн буруутай этгээдээр нөхөн төлүүлэх; 6/халдварт өвчин тархахаас урьдчилан сэргийлэх, шалтгаан нөхцөлийг арилгуулах чиглэлээр иргэн, хуулийн этгээдэд шаардлага, сэрэмжлүүлэг өгөх.

Цар тахлаас урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх, нийгэм, эдийн засагт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах хууль тогтоомж нь Монгол Улсын Үндсэн хууль, Эрүүл мэндийн тухай хууль, Гамшгаас хамгаалах тухай хууль болон эдгээр хуулиудад нийцүүлэн гаргасан хууль тогтоомжийн бусад актаас бүрдэнэ.

Цар тахалын үед гадаад улсын хорих байгууллагуудын авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ:

Иран улс: Хууль зүйн сайд Эбрахим 2020 оны 03 дугаар сарын 22-нд Шинэ коронавирусийн халдвар хорих байгууллагад тархаж болзошгүй гэж болгоомжлон эрх баригчид нийт 70,000 хоригдлыг сулласан гэж мэдээлсэн.

Хятад улс: Зүүн Хятадын хорих ангид коронавирусийн халдвар тарж, нийт 207 хүн өвчилсөн тухай мужийн захиргаанаас мэдээлсэн. Тус мужийн Жининь хотын Рэнчэнь хорих ангид хийсэн үзлэг шалгалтын үр дүнд халдвар авсан ажилтан, хоригдлуудыг илрүүлж, тусгаарлах арга хэмжээг авсан. Тус хорих ангийн нэг ажилтнаас халдварын шинж тэмдэг илэрсний дараа эмнэлэгт хэвтүүлсэн. Ажилтан коронавирусийн халдвар авсныг маргааш нь шинжилгээгээр тогтоосон. Үүний дараа мужийн захиргаа шоронгийн хоригдлуудыг үзлэг шинжилгээнд хамруулах арга хэмжээг авсан. Хятад улсын хорих байгууллагууд хорих ангид халдвар илэрсэн талаар үзлэг шалгалт явуулдаг. Мөн халдвар авсан хоригдол болон алба хаагч нарыг тусгаарлан бүх хоригдлуудыг шинжилгээнд хамруулсан.

2020 оны 02 сарын 21-ний өдөр Шинэ төрлийн “коронавирус”-ийн халдварын голомт болоод байгаа БНХАУ-ын Хубэй мужийн хоёр хорих байгууллагад 271 халдварын тохиолдол бүртгэгдсэн. Уханийн эмэгтэйчүүдийн хорих байгууллагад 230 хоригдол “Covid-19”-өөр өвчилсөн нь тогтоогдсон. Мөн Шаяан Ханжин хорих байгууллагад 41 хоригдол вирусээр халдварласан. Түүнчлэн БНХАУ даяар 500 гаруй хоригдол “Covid-19”-өөр өвчилсөн байх магадлалтай байгааг “Guardian” сонин нийтэлсэн.

Тайланд улс: 2020 оны 12 дугаар сарын 29-ний өлөр Тайландын Бирирам нутгийн хорих байгууллагад корона вирус илэрсэн гэх мэдээлэл цацагдсаны дараа

тус хорих байгууллагын 200 гаруй хоригдол бослого гаргаж, галдан шатааж, хорих байгууллагаас хүчээр гарахыг завдсан хэрэг гарсан. Үүнтэй холбоотойгоор хорих ангиудыг гадна хамгаалалтанын хүчийг нэмэгдүүлж ажилласан.

Өмнөд Солонгос улс: Цар тахлын эхний давалгааг амжилттай давсан гэж дэлхий дахинд өндрөөр үнэлэгдэж байсан Өмнөд Солонгос улс хоёр дахь давалгааны улмаас анх удаа хатуу хөл хорионы дэглэм тогтоосон.

Сөүл хотын зүүн өмнөд хэсэгт байрладаг хорих байгууллагад халдварын томоохон голомт илэрсэн юм. Хорих байгууллагууд халдварт өртсөн тохиолдолд хүн амын тооноос хамаарч халдварын голомт болж хорих ангиас гадгаш гарах үйл ажиллагааг бүрэн зогсооно. Ингэснээр хорих байгууллагад хатуу хөл хорио тогтоож алба хаагч нар тусгаарлагдаж байрлан ажиллах шаардлага үүснэ. Тус хорих ангид 184 хоригдол, нэг ажилтнаас коронавирусийн халдвар илэрснийг хууль зүйн алба нь мэдээлсэн. Авлигын хэргээр ял шийтгүүлсэн Өмнөд Солонгосын ерөнхийлөгч асан Ли Мюн Бак энэ хорих байгууллагад хоригдож байсан юм. Экс ерөнхийлөгчийн шинжилгээний хариу сөрөг гарсан байна. Хорих ангиас гадна тус улсын Чонжү хотын асрах газрын 61 хүнээс шинээр халдвар илэрсэн. Энэ нь хүн олноор төвлөрдөг ижил төрлийн байгууллагууд халдварын голомт болох нь Эрүүл мэндийн байгууллагуудад ачаал үүсч эрсдэл хүндрэл бий болдог.

2020 оны 05 дугаар сарын 20-ны өдөр АНУ-ын Калифорний хорих байгууллагаас 800 гаруй хоригдолоос коронавирус илэрсэн. Калифорний Санта Барбара мужийн Ломпоксын хорих ангид нийт 823 хоригдол, 25 ажилтны коронавирусийн шинжилгээний хариу эерэг гарсан байна. Ломпок хотын хорих байгууллагад нь хоёр байгууламж бүхий 2764 хоригдолтой. Эдгээрээс коронавирусийн улмаас хоёр хүн нас барсаны дараа хорих байгууллагууд өндөр хамгаалалтад авсан.

Хагас сая гаруй халдвар хорих ангиудад бүртгэгдсэн, 3,000 гаруй хүн нас барж, Америкийн хорих байгууллагад “COVID 19”-ийн эсрэг хариу арга хэмжээ авч чадаагүй.

АНУ-ын Чикаго хотод 2020 оны 04 дүгээр сарын 17-ны өдөр хамгийн том хорих ангил коронавирусээс урьдчилан сэргийлэх үйл ажиллагааны хүрээнд дөрвөн долоо хоногийн хугацаанд нийт хоригдлуудын 20 гаруй хувийг сулласан. Хорих ангид халдвар бүртгэгдэхээс өмнө хоригдлуудын хүн амын тоог цөөлж суллах нь эрсдлийг бууруулах ач холбогдолтой. Энэ Cook County Jail хорих анги нь АНУ-ын хамгийн том хорих анги юм. Тус хорих байгууллагад хамгийн дээд тал нь 10 мянган хоригдолтой үе ч байсан. Батлан даалтын хуульд өөрчлөлт орсноор тус хорих байгууллагын хоригдлуудын тоо бараг 50 хувиар буурчээ. Мөн хоригдлуудыг суллахаас гадна батлан даалтын арга хэмжээнүүдийг авч цар тахалыг давсаны дараа ялыг нөхөн эдлүүлэх бодлого баримтлаж болно.

АНУ дэлхийн бусад улсуудаас илүү хүн амынх нь хэсгийг түгждэг. Хэдийгээр хоригдож буй хүн амын тоо тахлын эхэн үеийнхээс бага байгаа нь үнэн боловч энэ нь хэт өндөр хэвээр байгаа бөгөөд дахин өсөх хандлагатай байна.

Хорих ангийн удирдлагууд тахлын эсрэг хүмүүсийг суллах замаар хариу арга хэмжээ авна гэж анх найдаж байсан ч шоронгуудаас бараг хэн ч суллагдаагүй. Нью Жерси, Калифорния, Хойд Каролина гэсэн гурван муж л хорих байгууллагад хоригдож байсан олон тооны хүмүүсийг шоронгоос сулласан. Өршөөлийн зөвлөлүүд тахлын эхний жилд өмнөх жилээс цөөн тооны хариу арга хэмжээний хувилбар гаргасан. Тус мужийн Шүүхийн байгууллага шүүх хурлаа хүлээж байгаа эсвэл хөнгөн хэлбэрийн гэмт хэрэгтнүүдийг суллаж байгаа явдал нь коронавирусийн тархалтын эрсдлийг бууруулж байна. Гуравдугаар сарын дундуур авсан мэдээллээр тус хорих байгууллагад 5000 хоригдол байсан бол одоо 4276 хоригдол болжээ. Цагдан хоригдож буй хөнгөн гэмт хэрэг үйлдсэн хоригдогч нарыг батлан даалтад гаргах шаардлагатай.

Бельгийн "Намур" шоронгийн оршин суугчдын талаас илүү хувь нь коронавирусийн халдвар авсан нь батлагдсан тул хоригдлуудыг өрөөнд нь тусгаарласан. Энэ хоригдлуудын хорих өрөө бусад хоригдлуудтай харилцах боломжгүй байдлаар тохижуулагдсан тохиолдолд хэрэгжүүлж болох арга хэмжээ юм.

Шоронгийн 132 хоригдлын дунд цар тахлын тархалт хурдацтай явагдаж байгаа тул тус байгууламжид хөл хорио тогтоосон байна. Хоригдлуудыг гадаа гарч алхах болон шүршүүрт орохыг хориглосон хэдий ч өдөр бүр халуун хоол, эрүүл ахуйн бүтээгдэхүүнээр хангасан. Хорих ангид цар тахал хоригдлын тооноос хамаарч хурдацтай тархана. Үүнтэй холбоотойгоор хоригдлуудыг өөр хооронд нь харилцуулахгүй байхаар зохион байгуулах нь халдварын тархалтыг бууруулах ач холбогдолтой. Хоригдлуудыг нийтээр нь хооллох, халуун усанд орох, салхинд гарах зэрэг үйл ажиллагааг хориглох нь чухал.

Халдвартай болон халдваргүй хоригдол, алба хаагч нарт эрүүл ахуйн шаардлага хангасан, чанартай хоол, хүнсний бүтээгдэхүүн олгох дархлаажуулалтыг дэмжих гол ажил юм.

Коронавирусийн улмаас дэлхийн хэмжээнд хоригдож буй хоригдлуудаас 197,926, алба хаагч нараас 540,817 хүн нас барсан байна.

Засан хүмүүжүүлэх орчинд амьдардаг хүмүүс COVID-19-д өртөх өндөр эрсдэлтэй байдаг. Тахал эхэлснээс хойшхи хамгийн том, нэг цэгт гарсан дэгдэлтийн ихэнх нь шорон, хорих ангиудад байсан. Иймээс хорих ангиудын COVID-19-ийн шинжилгээ, батлагдсан тохиолдол, бодлого, журмын талаарх мэдээллийг судлах шаардлагатай.

Цар тахлын эхний жилд хорих ангиуд өмнөх жилтэй харьцуулахад 10%-иар цөөн хүнийг сулласан. Хорих ангиудад нас барсан хүний тоо 2020 онд 2019 онтой харьцуулахад 46 хувиар өссөн.

Хоригдлуудын утас болон видео дуудлага хийх төлбөрийг бүрмөсөн хасах ёстой. Энэ нь цар тахалын үед хорих ангид хоригдож буй хүмүүс ойр дотны хүмүүсээсээ бие махбодийн хувьд тусгаарлагдсан үед чухал ач холбогдолтой юм.

Хоригдлуудын эрүүл мэнд, амь насанд халдах эрсдэлтэй COVID-19 зэрэг тахлын нөхцөлд улсууд эрх чөлөөгөө хасуулсан хүмүүсийн эрхийг зөрчихөөс урьдчилан сэргийлэх, хэт ачаалал өгөхгүй байх, эрүүл ахуйн НҮБ-ын төрөл бүрийн тусгай журам болон НҮБ-ын Хүний эрхийн дээд комиссарт заасны дагуу хорих анги болон бусад хорих төвүүдийн халдвар хамгаалалын дэглэм журмыг сайтар мөрдөж ажиллах үүрэгтэй.

Ийм хоригдлуудыг аюулгүй, эрүүл хорих нөхцөлтэй өөр хорих ангид шилжүүлэх.

Хэрэв энэ боломжгүй бол зохих хяналттай гэрийн хорионд байлгах. Онцгой нөхцөл байдал өнгөрсний дараа тухайн хүн хорих ялынхаа үлдсэн хугацааг эдлэхийн тулд хорих байгууллагад буцаж ирэх.

Олон улсын хууль тогтоомжид заасны дагуу геноцид, хүн төрөлхтний эсрэг гэмт хэрэг, дайны гэмт хэрэгт ял шийтгүүлсэн хүмүүст ямар ч тохиолдолд өршөөл үзүүлэх, өршөөл үзүүлэх, эрүүгийн хариуцлагаас чөлөөлөх, ялыг хэрэгжүүлэхэд хөнгөлөлт үзүүлэхгүй.

Европын шоронгууд дэлхийн хоёрдугаар дайнаас хойшхи томоохон сорилттой тулгараад байгаа, учир нь хоёр хүчин зүйл байна. Нэг нь хэт ачаалал, нөгөө нь шоронгийн хүн амын нас. Европт хүн амын ерөнхий нас нэмэгдэж байгаа нь шоронгийн хүн амд ч мөн илэрч байна. 50-иас дээш насны хүмүүсийн 15 хувь, 65-аас дээш насны 2.4 орчим нь байна. Тиймээс, хэрэв хэт ачаалал дээр 50-аас дээш болон 65-аас дээш насны нэлээд олон тооны хүмүүсийг нэгтгэвэл энэ нь ямар ч үед дэлбэрч болзошгүй аймшигтай гамшиг юм.

Цар тахалын үед гурван түлхүүр үг нь туршилт, суллах, тусгаарлах юм.

Суллах: Энэ нь хөнгөн гэмт хэрэг үйлдсэн эсвэл торгуульруу хөрвөх боломжтой хоригдлуудыг суллах ёстой гэсэн үг юм. Тэгээд тусгаарлах. Мэдээжийн хэрэг, ихэвчлэн хорих ангиудад хүн ам харьцангуй залуу байдаг, учир нь гэмт хэрэг нь насжилттай холбоотой. Энэ бол нийт хүн амыг хамгаалах ёстой учраас ерөнхий өршөөл үзүүлэх. Тиймээс хөнгөн гэмт хэрэг үйлдсэн болон онц хүнд гэмт хэрэг үйлдсэн хоригдлуудыг аюулгүй байдлын арга хэмжээнд хамруулж, вируст өртөхгүйн тулд тусгаарлах ёстой.

Жирэмсэн эмэгтэйчүүд хоригдлууд бол эмзэг асуудал юм. Зарим улсын хорих ангийн удирдлагуудын зочид буудлууд хаагдаж байгаа бөгөөд магадгүй эдгээр тохиолдлуудыг зохион байгуулахад ашиглаж болох талаар санал гаргасан. Энэ бол тийм ч олон хүн биш. Хорих ангид хоригдож байгаа эмэгтэйчүүдийн ердөө 5 хувь нь хамрагдаж болох талаар судалсан. Эмэгтэй хоригдлуудын дунд жирэмсэн байгаа хоригдлууд бага хувийг эзлэх ёстой. Тиймээс шаардлагатай бол хамгаалалтыг сайжруулан, хорих ангийн гадаа байрлуулах боломжтой гэж үзсэн.

Хорих ангиудын хүн амын тоо их тохиолдолд хөнгөн гэмт хэрэг үйлдсэн хоригдлуудыг суллах, өөр төрлийн ялаар солих, хоригдлуудыг батлан даалтанд гаргаж ялыг цар тахал дууссаны дараа эдлүүлэх.

Халдвар авсан хоригдлуудыг шинжилгээнд хамруулах. Бусад хоригдлуудаас тусгаарлах. Халдвар ямар замаар хорих анги дотор тархсан талаар судалж тогтоох. Буруутай этгээдэдийг тогтоох, албаны шалгалт явуулах хариуцлага тооцох.

Жирэмсэн болон эмэгтэй хоригдлууд халдвар авсан тохиолдолд хорих ангиас гадуур эмчлэх. Цар тахалын үед бүх зочид буудал, амралтын газрууд ажиллахгүй тул эдгээр байгууллагатай хамтран ажиллах.

Хорих ангиудад коронавирус илэрсэн талаар олон нийтийн сүлжээнд нийтлэхгүй байх. Энэ чиглэлийн үйл ажиллагааг хаах.

Хорих ангид халдвар тархсан тохиолдолд бослого, үймээн гарах, галдан шатаах, нийтийг хамарсан эмх замбараагүй байдал үүсэх зэргээс урьдчилан сэргийлэх зорилгоор хорих ангиудын гадна хамгаалалтыг хүчийг нэмэгдүүлэх. Хоригдол, хоригдогч нар оргохоос урьдчилан сэргийлэх.

Хоригдол нас барсан тохиолдолд хорих ангийг өндөр хамгаалалтанд авах.

Хоригдлуудыг гадаа гарч алхах болон шүршүүрт орохыг хориглох, өдөр бүр халуун хоол, эрүүл ахуйн бүтээгдэхүүнээр хангах. Хорих ангид цар тахал хоригдлын тооноос хамаарч хурдацтай тархана. Үүнтэй холбоотойгоор хоригдлуудыг өөр хооронд нь харилцуулахгүй байхаар зохион байгуулах нь халдварын тархалтыг бууруулах ач холбогдолтой. Хоригдлуудыг нийтээр нь хооллох, халуун усанд орох, салхинд гарах зэрэг үйл ажиллагааг хориглох нь чухал энэ талаар түр журамд оруулах.

Хоригдол, хоригдогч болох алба хаагчийн дарахлаажуулалтыг дэмжих.

Хоригдлуудын төлбөртэй үйлчилгээг бүрэн Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллага хариуцах.

Санал:

Хорих ангиудад халдварын эрсдэл өндөр болсон тохиолдолд зарим хоригдлуудыг ялыг хорихоос өөр төрлийн ялаар солих, хорих ангиудад хоригдож буй хоригдлын тоог бууруулах чиглэлийн арга хэмжээг авах.

-Мөн цагдан хоригдож буй хоригдлуудаас батлан даалтанд гаргах боломжтой хоригдлуудыг сонгон судалгааг гаргах арга хэмжээг авах.

-Ял хойшлуулах арга хэмжээг авах хэрэгтэй. Ял хойшлуулах арга хэмжээ авсан хоригдлуудаас жишээ нь 3 жил ял хойшуулаад дуудсан цагт ирсэн хоригдлуудаас цар тахалын үед гэртэй байсан цаг хугацааг ял эдэлсэн хугацаанд оруулан тооцох эсхүл 1 жил ба түүнээс дээш хугацааг хасах зэрэг арга хэмжээг авч болно.

Эх сурвалжийн жагсаалт:

1. “Шувууны халдварт өвчнүүдийн талаархи гарын авлага” 2008 он
2. “Шувууны томуу, хүний томуугийн цартахалтай тэмцэх гарын авлага”
2009 он
3. “Коронавируст халварын үед ажиллаж буй эмнэлгийн мэргэжлтнүүдийг
Dass-21, IES-Covid19 тестээр судалсан нь” А.Эрхэс 2021 он УБ хот.

---o0o---